

असंकरेत्तद्वेक्षेमे ॥ ७७ ॥ स्वाम्येस्वास्थेतन्निमित्तं तस्मात्क्षेमाख्यादसंकरात् ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ अशुभस्य अधर्मस्य ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥

चातुर्वर्ण्ये स्वकर्मस्थे मर्यादानामसंकरे ॥ दंडनीतिरुतेक्षेमे प्रजानामकुतोभये ॥ ७७ ॥ स्वाम्ये प्रयत्नं कुर्वन्ति त्रयो वर्णा यथाविधि ॥ तस्मादेव मनुष्याणां सुखं विद्विषमाहितं ॥ ७८ ॥ कालो वा कारणं राज्ञो राजा वा कालकारणं ॥ इति ते संशयो मा भूद्राजा कालस्य कारणं ॥ ७९ ॥ दंडनीत्यां यदाराजा सम्यक्कार्येन वर्तते ॥ तदा कृतयुगं नाम कालस्तृप्तं प्रवर्तते ॥ ८० ॥ ततः कृतयुगे धर्मो नाधर्मो विद्यते क्वचित् ॥ सर्वेषामेव वर्णानां नाधर्मैरमते मनः ॥ ८१ ॥ योगक्षेमाः प्रवर्तन्ते प्रजानां नात्र संशयः ॥ वैदिकानि च सर्वाणि भवन्त्यपि गुणान्युत ॥ ८२ ॥ ऋतवश्च सुखाः सर्वे भवन्त्युत निरामयाः ॥ प्रसीदन्ति नराणां च स्वरवर्णमनांसि च ॥ ८३ ॥ व्याधयो न भवन्त्यत्र नात्यायुर्दृश्यते नरः ॥ विधवान् भवन्त्यत्र रूपणो न तु जायते ॥ ८४ ॥ अरुष्टपच्यपृथिवी भवन्त्योषधयस्तथा ॥ त्वक्पत्रफलमूलानि वीर्यवन्ति भवन्ति च ॥ ८५ ॥ नाधर्मो विद्यते तत्र धर्म एव तु केवलं ॥ इति कार्तयुगाने तान् धर्मान् विद्विष्यु धिष्ठिरा ॥ ८६ ॥ दंडनीत्यां यदाराजा त्रीनंशाननुवर्तते ॥ चतुर्थमंशमुत्सृज्य तदा त्रेता प्रवर्तते ॥ ८७ ॥ अशुभस्य चतुर्थं शस्त्रीनंशाननुवर्तते ॥ रुष्टपच्यैव पृथिवी भवन्त्योषधयस्तथा ॥ ८८ ॥ अर्धं त्यक्त्वा यदाराजा नीत्यर्थमनुवर्तते ॥ ततस्तु द्वापरं नाम सकालः संप्रवर्तते ॥ ८९ ॥ अशुभस्य यदा त्वर्धं द्वावंशावनुवर्तते ॥ रुष्टपच्यैव पृथिवी भवत्यर्धफला तथा ॥ ९० ॥ दंडनीतिं परित्यज्य यदा कार्त्तर्येन भूमिपः ॥ प्रजाः क्लिश्नात्ययोगेन प्रवर्तन्ते तदा कलिः ॥ ९१ ॥ कलावधर्मो भूयिष्ठं धर्मो भवति न क्वचित् ॥ सर्वेषामेव वर्णानां स्वधर्माच्च्यवते मनः ॥ ९२ ॥ शूद्रा भैक्षेण जीवन्ति ब्राह्मणाः परिचर्यया ॥ योगक्षेमस्य नाशश्च वर्तते वर्णसंकरः ॥ ९३ ॥ वैदिकानि च कर्माणि भवन्ति विगुणान्युत ॥ ऋतवो न सुखाः सर्वे भवन्त्यामयिनस्तथा ॥ ९४ ॥ नृसन्ति च मनुष्याणां स्वरवर्णमनांस्युत ॥ व्याधयश्च भवन्त्यत्र ध्रियंते च गता युषः ॥ ९५ ॥ विधवाश्च भवन्त्यत्र नृशंसा जायते प्रजा ॥ क्वचिद्वर्षति पर्जन्यः क्वचित्सस्यं प्ररोहति ॥ ९६ ॥ रसाः सर्वे क्षयं यांति यदानेच्छति भूमिपः ॥ प्रजाः संरक्षितुं सम्यग्दंडनीतिं समाहितः ॥ ९७ ॥ राजा कृतयुगस्य त्रेताया द्वापरस्य च ॥ युगस्य च चतुर्थस्य राजा भवति कारणं ॥ ९८ ॥ कृतस्य करणाद्राजा स्वर्गमत्यंतमश्नुते ॥ त्रेतायाः करणाद्राजा स्वर्गनात्यंतमश्नुते ॥ ९९ ॥ प्रवर्तनाद्वापरस्य यथा भागमुपाश्नुते ॥ कलेः प्रवर्तनाद्वाजा पापमत्यंतमश्नुते ॥ १०० ॥ ततो वसति दुष्कर्मानरकेशाश्वतीः समाः ॥ प्रजानां कल्मषे मग्नोऽकीर्तिपापं च विंदति ॥ १०१ ॥

अयोगेन अनुपायेन ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ चतुर्थस्य कलेः ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥ १०१ ॥